

Příloha 7: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Přírodovědecká fakulta
Habilitační obor Antropologie

Uchazeč Mgr. Sandra Sázelová, Ph.D.
Pracoviště Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty MU
Habilitační práce Vztah člověk – zvíře: Analýza zvířecího osteologického materiálu v antropologickém kontextu

Oponent Prof. Ing. Jaroslav Petr, DrSc.
Pracoviště Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Česká zemědělská univerzita v Praze

Text posudku

Habilitační práce Sandry Sázelové se zabývá důležitým tématem vztahu mezi člověkem a zvířetem. Vztah ke zvířatům formoval lidskou společnost od jejích prvopočátků a prodělal řadu zásadních proměn, jakou byla např. domestikace zvířat. V současné době se vztah člověka a zvířete opět významně mění, když většinová populace je prakticky zbavena kontaktu s volně žijícími zvířaty, je izolována od zemědělské živočišné produkce a člověk zároveň chová celou řadu zvířecích domácích mazlíčků včetně exotických druhů. V této situaci je studium vývoje vztahů člověka se zvířetem velmi důležité, protože nám odhaluje vztahy, které formovaly lidskou společnost po tisíciletí, a dovoluje nám zhodnotit možné dopady právě probíhajících dramatických změn.

V první části habilitační práce autorka prezentuje výsledky etnologického výzkumu na německých sídlištích ze severozápadní Sibíře a analýzy dat získaných na sídlištích Čukčů a Korjaků na východní Sibíři. Výsledky své práce dokládá čtyřmi publikovanými pracemi s jasně vymezeným podílem autorky.

V druhé části habilitační práce autorka prezentuje výsledky archeologického výzkumu se zaměřením na analýzy osteologického materiálu z lokalit Horky nad Jizerou, Pavlov, Dolní Věstonice, Milovice, Předmostí a severočeských lokalit Samoty a Janova zátoka prezentované ve čtyřech článcích v časopisech s impakt faktorem a dva články v časopisech s recenzním řízením. Také v tomto případě je podíl autorky na publikacích jasně vymezen. Soubor prací autorky je doplněn o jednu kapitolu z monografie věnovanou velkým psovitým šelmám, která se zabývá i velmi ostře sledovanou otázkou domestikace vlka a vzniku psa a uvádí do kontextu širších souvislostí hojně diskutované práce Germonpré et al. 2012, 2015; Bocherens *et al.* 2015, které prezentují některé archeologické nálezy z Moravy jako důkazy domestikace vlka. Většina prací byla publikována v předních mezinárodních vědeckých časopisech s náročným oponentním řízením, což jasně dokládá jejich nespornou kvalitu.

Z prací je patrné, že si autorka svou prací našla své místo v předních českých týmech a zapojila se i do mezinárodní spolupráce. Její vědeckou práci hodnotím jako systematickou a koncepční. Vysoce cením kombinaci etnologického výzkumu z výzkumem archeologickým a využití výsledků etnologického výzkumu k interpretaci archeologických nálezů.

Vysoce oceňuji zapojení autorky do projektu *Deciphering dog domestication through a combined aDNA and geometric morphometric approach* vedeného Gregerem Larsonem z University of Oxford a Keithem Dobneym z University of Aberdeen.

V českém textu práce je řada překlepů, které však nijak nesnižují jeho odbornou úroveň.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. V současnosti nepanuje jednotný názor na domestikaci psa a prezentováno je několik názorů. Některé kladou centrum domestikace do východní Asie, jiné do oblastí Tibetské plošiny, další na Blízký východ a v neposlední řadě je tu i názor, že k domestikaci došlo v Evropě a to dokonce ve střední Evropě. Jaký je názor autorky na tyto teorie? Je možné, že k domestikaci psa došlo nezávisle na sobě na více místech?

2. V práci autorka uvádí, že samy národy pastevců sobů si kladou otázku, zda člověk domestikoval soba, nebo zda sob domestikoval člověka. Jak jsou řízeny migrace stád? Určuje trasu migrace člověk a „vnucuje“ ji sobím stádům? Pokud ano, promítá se do výběru trasy třeba i výběr vhodných míst pro tábořiště? Anebo pastevci jen „doprovázejí“ stádo na migrační cestě, kterou primárně určují zvířata? Je známo, že divocí sobi volí letní migrační trasy např. i tak, aby se vyhnuli místům s vysokými koncentracemi komáru.

Závěr

Habilitační práce Sandry Sázelové „Vztah člověk – zvíře: Analýza zvířecího osteologického materiálu v antropologickém kontextu“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Antropologie.

Praha, dne 16. února 2016

Jaroslav Petr